

ВІДГУК РЕЦЕНЗЕНТА

на дисертаційну роботу Олійник Христини Василівни на тему
«Кримінальна відповідальність за пропаганду, планування, підготовку,
розв'язування та ведення агресивної війни»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дослідження кримінальної відповідальності за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни, підтвердило його актуальність та своєчасність, оскільки усі ці події, які мають місце в Україні, починаючи з 2014 року (окупація АРК, створення так званих ЛНР та ДНР та повномасштабне вторгнення РФ на територію України), зумовлюють потребу у належній кримінально-правовій оцінці проявів агресії. Кримінально-правова наука, на жаль, не має належних теоретичних розробок, які б присвячувалися дослідженню вказаної проблематики.

У роботі імпонує те, що авторка не лише наводить, але й критично переосмислює науковий доробок відомих вчених, формулює відповідне авторське ставлення до вивчення проблем кримінальної відповідальності за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни. Більше того, дисертанткою репрезентовано матеріалами судової практики, акумульованих, зокрема, у Єдиному державному реєстрі судових рішень; відображено показники проваджень відповідних органів досудового розслідування. Окрім того, використано результати власного соціологічного опитування працівників правоохоронних органів і суддів.

Роботу виконано згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри кримінального права і процесу Навчально-наукового Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» у межах теми: «Концептуальна доктрина правового механізму захисту прав та

свобод людини і громадянина в умовах розбудови правової держави» (каф. НДР в УкрІНТЕІ).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. Оцінюючи найбільш вагомі наукові результати дисертаційного дослідження, виокремлюємо ті, що мають теоретичне і практичне значення для науки і практики. Дисертанткою проаналізовано кримінально-правові норми, які передбачають відповідальність за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни, оцінено ефективність та дієвість заходів кримінально-правової охорони суверенітету, територіальної цілісності або політичної незалежності держави за чинним кримінальним законодавством. Обгрунтовано необхідність встановлення кримінально-правової заборони пропаганди збройного конфлікту міжнародного характеру (ст. 436 КК України) та підготовки, розв'язування та ведення збройного конфлікту міжнародного характеру (ст. 437 КК України); виокремлено помилки, яких припускаються правозастосовні органи у процесі кримінально-правової кваліфікації злочинів, які полягають у пропаганді, плануванні, підготовці, розв'язуванні та веденні агресивної війни.

Нові факти, одержані здобувачкою. В дисертаційному дослідженні запропоновано відмовитись від використання поняття «воєнний конфлікт» у ст.ст. 436, 437 КК України задля забезпечення єдності термінології та системного підходу до її вживання, а також увідповіднення до норм міжнародного права. Доведено, що використання у диспозиції ч. 1 ст. 437 КК України юридичних конструкцій «планування» та «участь у змові, що спрямована на вчинення таких дій» є зайвим, оскільки вони охоплюються поняттям «підготовка», яке є ширшим за змістом та обсягом, і становлять форму підготовки.

Ступінь обгрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,

сформульованих у дисертації. Аналіз змісту дисертаційної роботи та публікацій Олійник Х. В., дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених авторкою результатів. Проведені дисертанткою ґрунтовний аналіз і вивчення джерельної бази, дали можливість розглянути міжнародно-правові стандарти та законодавчий досвід окремих іноземних держав; обстежити об'єкт складу злочинів, стосовно пропаганди, планування, підготовки, розв'язання та ведення агресивної війни; провести розвідку об'єктивної сторони складів злочинів, стосовно пропаганди, планування, підготовки, розв'язання та ведення агресивної війни; здійснити кримінальний правовий аналіз суб'єктів складів злочинів, стосовно пропаганди, планування, підготовки, розв'язання та ведення агресивної війни; деталізувати наповнення суб'єктивної сторони складів злочинів, стосовно пропаганди, планування, підготовки, розв'язання та ведення агресивної війни тощо.

Значення для науки і практики одержаних авторкою результатів.

Отримані за результатами виконаного дослідження наукові доробки мають перспективи використання у правотворчості – для подальшої модернізації відповідних законодавчих платформ у площині регламентації відповідальності за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни; правозастосовній практиці – під час здійснення кримінально-правової оцінки злочинних діянь, які полягають у пропаганді, плануванні, підготовці, розв'язуванні та веденні агресивної війни; навчальному процесі – у рамках викладання навчальних дисциплін «Кримінальне право України», «Актуальні проблеми кримінального права та процесу (судова практика)»; науково-практичній діяльності – задля подальшого правового дослідження питань кримінальної відповідальності за вчинення відповідних посягань.

Повнота апробації результатів дисертації. Основні положення та

результати дисертації оприлюднено під час проведення науково-практичних заходів (конференцій) міжнародних та Всеукраїнських.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації, повною мірою забезпечується логічно обґрунтованою структурою роботи. Дисертація складається з анотації українською й англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та семи додатків. Логіка і послідовність викладу тексту дисертаційної роботи відповідає вирішенню поставлених завдань дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Перше. Дослідження історії кримінального-правових явищ завжди супроводжується відомими складнощами. Автору дослідження доводиться враховувати екзегезу дослідження, котра склалася на момент здійснення відповідної оцінки, зважати на відоме політико-адміністративне розпорощення території українських земель, що перебували в складі різних імперій, стикатися зі складнощами перекладу, великим обсягом правових пам'яток, викликами, що зумовлені необхідністю пошуків та роботи над архівними матеріалами судової практики минувшини тощо. У підрозділі 1.1. дисертантка звертає увагу на цілий ряд пам'яток права, що характеризують розвиток українського кримінального законодавства. Однак, якщо мова йде про українське кримінальне законодавство, то поза межами дослідження чомусь залишається доба відродження української національної державності (1917-1921 рр.). Не варто забувати й про правові пам'ятки, що діяли на території українських земель, котрі перебували в складі Австро-Угорщини та Речі Посполитої.

Друге. Вважаю за доцільне, у майбутньому більше приділити уваги проблематиці міжнародно-правової протидії злочинам агресії, зокрема, висвітлити

питання щодо рішень міжнародного трибуналу по Югославії та Руанді метою якого слугувало переслідування осіб, відповідальних за тяжкі порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Третє. Проведений аналіз іноземного законодавчого досвіду регламентації кримінальної відповідальності за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни, очевидно, заслуговує похвали. Було б надзвичайно доречним авторці звернути увагу також на кримінальне законодавство США та Великої Британії, які виступають найбільшими партнерами України у сфері гарантій її безпеки.

Не викликає сумнівів, що норми, які регламентують кримінальну відповідальність за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни, будуть розвиваються, а, відтак, вирішення питання щодо їх дієвості й ефективності, оцінки виваженості караності таких діянь і надалі залишатимуться предметом дослідження у науковій сфері.

Загальний висновок. Тема дисертації є актуальною, її структура вдало продуманою, а матеріал викладений логічно та послідовно. Отримані в роботі наукові результати, у сукупності своїй, розв'язують окреслену наукову проблему.

Дисертаційне дослідження «Кримінальна відповідальність за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право, відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31 травня 2019 р.), постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із

змiнами, внесеними згiдно з Постановою Кабiнету Міністрiв України № 341 вiд 21 березня 2022 р.). Олійник Христина Василівна, за результатами публiчного захисту - заслуговує на присудження наукового ступеня доктора фiлософiї з галузi знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Офіційний рецензент:

директор Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти Національного
університету «Львівська політехніка»,
доктор юридичних наук,
професор, Заслужений юрист України

В. Л. Ортинський

Підпис д.ю.н., професора Ортинського В.Л., засвідчую:
Вчений секретар Національного університету
«Львівська політехніка», к.т.н., доцент

Р.Б. Брилинський